

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

دیرخانه کمیسیون های مشورتی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

صور تجلسه کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش بنیان و بهبود محیط کسب و کار

رئیس کمیسیون: نوید امجد	تاریخ جلسه : ۱۴۰۲/۰۹/۱۶	محل نشست: اتاق بازرگانی تبریز	ساعت شروع : ۸/۳۰	ساعت اختتام : ۱۰/۳۰
----------------------------	----------------------------	----------------------------------	------------------	---------------------

اعضای جلسه : مطابق لیست پیوستی

دستور جلسه :

بررسی پیش نویس " سند نقشه راه دانش بنیان شدن اقتصاد کشور" - تدوین شده توسط معاونت علمی و فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری

صورت مذاکرات :

نوید امجد، رئیس کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش بنیان و بهبود محیط کسب و کار:

با توجه به پیشرفت های روز دنیا، دانش بنیان شدن اقتصاد حائز اهمیت بوده و فعالیت های اقتصادی باید به سمت دانش بنیان شدن حرکت کند.

با توجه به اینکه تهیه و تدوین برنامه ی استراتژیک، بیش از هرگونه اقدامی الزامی بوده و موجب تحقق اهداف و افزایش اثربخشی خواهد شد. از این رو در راستای دانش بنیان شدن اقتصاد ایجاد سند نقشه راه تکلیف شده و بر این اساس باید تمام اجزاء و بدنه نهادها در راستای تدوین این سند همکاری کنند.

بر اساس بودجه سالانه کشور و لایحه برنامه هفتم توسعه، بخش عمده ی منابع بودجه اختصاصی به دانش بنیان شدن اقتصاد، از محل مالیات بوده و بیشتر از محل قطع معافیت مالیاتی و وضع عوارض صادراتی به تعدادی از اقلام تأمین می شود.

با توجه به اینکه سالیان سال شعار سال مربوط به مسائل اقتصادی است، باید سه قوه مجریه، مقننه و قضائیه در راستای تدوین سند استراتژیک نقشه راه دانش بنیان شدن اقتصاد همکاری کنند. با مشخص شدن برنامه ها و اهداف، روش های ارزیابی عملکرد این سه قوه نیز مشخص می شود و در پایان سال فعالیت ها و میزان اثربخشی هر یک از سه قوه در رشد اقتصادی قابل بررسی خواهد بود.

متأسفانه در خصوص اقتصاد دانش بنیان سند همگن و یا سند مادر وجود ندارد و با خرده سندها و خرده برنامه ها مواجه هستیم. در سند پیش رو، چه به لحاظ ساختاری و چه به لحاظ ضمانت اجراء نواقصی وجود دارد. خوشبختانه پیش از تصویب، با نخبگان این حوزه رایزنی شده است. اما متأسفانه از نظر و پیشنهادات تنها مرجع رسمی و قانونی که بر اساس قانون اساسی، به عنوان مشاور سه قوا معرفی شده {اتاق بازرگانی}، استفاده نشده است.

در کمیسیون فناوری اطلاعات و ارتباطات اتاق ایران، نیز به منظور بررسی پیش نویس سند نقشه راه دانش بنیان شدن اقتصاد جلسات متعددی برگزار شده است. از جمله مهم ترین مواردی که به آن اشاره شد، نادیده گرفتن نقش اتاق بازرگانی به عنوان تنها نهاد مردمی که مدافع بخش خصوصی است بود.

از سوی دیگر تکالیفی که بر عهده نهاد های حاکمیتی است، به صورت شفاف بیان نشده و شرح وظایفشان با جزئیات بیان نشده است، که این از دیدگاه بخش خصوصی تهدیدی برای سند خواهد بود.

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

هم چنین در این سند به نقش دولت و شرکتهای تابع دولتی با جزئیات اشاره نشده است. بنابراین باید با جزئیات به موارد فوق پرداخته شود.

چرا که با بیان شفاف نقش نهادهای حکومتی، دولت و شرکتهای تابع دولتی، قابلیت رصد و کنترل فعالیتها و میزان اثربخشی فعالیتها فراهم خواهد شد.

با توجه به اینکه در حال حاضر پیش نویس این سند در حال بررسی و در حال چرخش میان نخبگان است، شایسته است پیشنهادهای ارائه شده اعمال شود. در این راستا خواهشمندیم نظرات و پیشنهادات خود را بیان کنید.

سختاوت خیرخواه، نائب رئیس کمیسیون: پیشنهاد سند نقشه راه دانش بنیان شدن اقتصاد توسط معاونت علمی فناوری ریاست جمهوری تهیه شده، به نهادهای بخش خصوصی جهت ارائه پیشنهادها و نظرات تخصصی ارسال شده است. از کلیدی ترین نکات این سند، الزامات گذار از اقتصاد نفتی به اقتصاد دانش بنیان است. پیش تر راهکارهای جایگزینی معدن به جای نفت پیشنهاد شده است. اما این پیشنهادهای آرمانی بوده و به هیچ عنوان امکان عملیاتی شدن طرح وجود ندارد. طی یک دهه اخیر، اقتصاد دانش بنیان در ایران به عنوان یکی از ارکان اصلی و مهم اقتصاد مقاومتی تعریف شده است و نگاه حاکمیتی به اقتصاد ایران، مولد بودن و دانش بنیان شدن است.

در این سند اشاره شده است که برداشت و نظر اندیشمندان این است که هنوز جهت گیری کامل و جامع در خصوص اقتصاد دانش بنیان شکل نگرفته است. وجود چنین شرایطی به دلیل نگاه تک جانبه به بازیگران عرصه دانش بنیان می باشد. در این سند، نظام تأمین مالی، زیرساختها و نظام تنظیم گری اقتصاد هم چنان قاعده مند نیست. هم چنین به اقتصاد دیجیتال نیز توجه نشده است.

سند پیش رو بر مبنای نقشه راهی که در کشورهای شرق آسیا مثل چین، کره، تایوان، ژاپن و مغولستان در ارتباط با مسائل دانش بنیان وجود دارد تدوین شده است. در کشورهای شرق آسیا اقتصاد دانش بنیان یعنی ایجاد تنوع صادراتی در کالاهای دانش محور که توان رقابت در بازارهای جهانی را داشته باشد.

۲۴ مولفه کلیدی در نقشه راه این کشورها، به صورت ترکیبی چه در سطح ملی چه در سطح بخشی و بنگاهها تلفیق و تدوین شده است. برخی از این مؤلفهها عبارت است از انواع سیاستها، قوانین و مقررات، استانداردها، کیفیت روابط در حوزه تعاملات بین المللی، حمایتها و مداخلات دولت، سرمایه گذاری در تحقیق و توسعه، محافظت از صنایع نوپا، تشکیل کنسرسیومهای دولتی و خصوصی و ... این در حالی است که شرایط اقتصادی کشور متفاوت از آنها بوده ولی نقشه راه کشورهای شرق آسیا مبنای تدوین نقشه راه برای دانش بنیان شدن اقتصاد ایران قرار گرفته است.

در رابطه با الزام گذار از اقتصاد نفتی به اقتصاد دانش بنیان، صرفاً نباید تعداد شرکتهای دانش بنیان افزایش یابد، بلکه اقتصاد دانش بنیان باید توسعه پیدا کند.

این سند به لحاظ تئوری و دیدگاه دانشگاهی به درستی تهیه شده، ولی به لحاظ اجرایی و میزان عملیاتی بودن ایراداتی وجود دارد. بر اساس این سند، شرکتهایی که ۱۰ هزار میلیارد ریال فروش دارند در سطح حمایتی قرار خواهند گرفت. این عدد نسبت به وضعیت اقتصادی کشور و شرایط شرکتهای دانش بنیان عدد بسیار بزرگی است. پیشنهاد می شود این عدد نصف شود.

پیشنهاد شده برای توسعه اقتصاد دانش بنیان، بانک توسعه اقتصاد دانش بنیان ایجاد شود. این رویکرد کاملاً سیاست اشتباهی است و پیشنهاد می شود این مسئولیت به بانک صنعت و معدن یا بانک اقتصاد نوین واگذار شود.

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

مهم ترین و کلیدی ترین نکته این سند، پیش بینی اقتصاد ایران در افق ۱۴۰۷ به اقتصادی دانش بنیان است. با توجه به شرایط موجود و ساختار اقتصاد کشور پیشنهاد می شود این عدد به سال ۱۴۲۰ تغییر یابد.

در جدول نشانگرهای سنجش اقتصاد دانش بنیان، اعدادی از وضعیت موجود قرار گرفته و برای افق ۵ ساله، همان اعداد در عدد ۵ ضرب شده است. با توجه به اینکه این سند باید به یک برنامه عملیاتی و قابل تحلیل تبدیل شود، این پیش بینی ها آرمانی بوده و منطقی نمی باشد. همچنین در راستای تسهیل و رشد صادرات محصولات دانش بنیان، رشد سالانه ۳۰ درصد ممکن نیست. در صفحه ۱۸ این سند، اشاره شده است که به خریداران خارج از کشور که محصولات دانش بنیان را خریداری می کنند، تسهیلات پرداخت خواهد شد.

در صفحه ۳۴ سند در راستای توسعه اقتصاد دیجیتال و توسعه کسب و کارهای مرتبط، پیشنهاد شده است تا حداقل ده گمرک (شامل گمرکات شهید رجایی، فرودگاه امام خمینی و تهران و ...) به تجهیزات پیشرفته و هوشمند با استفاده از ظرفیت شرکت های دانش بنیان تجهیز شود. پیشنهاد می شود گمرک منطقه ویژه اقتصادی سهلان نیز به این لیست اضافه شود. در حوزه مالیات نیز به اخذ ۰/۵ درصد اشاره شده است. این در حالی است که طی نامه ای در مهر ماه ۱۴۰۲ که از سوی سازمان صنعت و معدن صادر شده به اخذ مالیات ۲ درصدی اشاره شده است.

نوید امجد، رئیس کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش بنیان و بهبود محیط کسب و کار:

در رابطه با دریافت مالیات علی الحساب به میزان ۲ درصد ارزش صادراتی مواد خام و نیمه خام، گاهی در برخی گمرکات ۲/۵ اخذ می شود. از آنجایی که ۰/۵ درصد اضافه مشخص نیست در کدام یک از ردیف هزینه های سازمان اعمال شود تا در زمان عودت ارزش افزوده با مشکل مواجه نشوند، موجب سردرگمی مدیران مالی سازمان می شود.

سید جواد مرتضوی، رئیس اداره امور مالیاتی تبریز: اداره کل امور اقتصادی و دارایی در جریان چنین مواردی نیست. به منظور بررسی این موضوع در جلسه آینده از گمرکات نیز دعوت و موضوع بررسی شود. همچنین در خصوص این موضوع باید با رئیس کل گمرک کشور هماهنگی انجام شود.

شهرزاد محمدخانلی، کارشناس مسئول اداره کل امور اقتصاد دارایی استان:

در صفحه ۱۵ این سند، در راستای ارتقای نقش استان ها در مردمی سازی و دانش بنیان شدن اقتصاد، پیشنهاد شده تا حداقل ۳۰ درصد از منابع مصوب در جدول کلان منابع استانی در قوانین بودجه سالانه کشور (از جمله منابع موضوع جزء (۲) بند (ب) تبصره (۱۸) قانون بودجه ۱۴۰۲) به طرح های تولید و اشتغال شرکت های دانش بنیان و یا افزایش سرمایه صندوق های پژوهش و فناوری غیر دولتی در استان توسط شورای برنامه ریزی و توسعه استان اختصاص یابد.

با توجه به اینکه در سال ۱۴۰۱، تنها ۶ درصد از منابع به شرکت های دانش بنیان اختصاص داده شده بود چنین پیش بینی می شود که هر چه توسعه پیدا کنیم قطعاً به افزایش ۳۰ درصدی منابع این حوزه دست پیدا خواهیم کرد و این عمل غیر ممکن بوده و نیاز به بازبینی دارد.

در رابطه با بهره گیری از فرآیند مولدسازی دارایی ها برای توسعه فعالیت های دانش بنیان، اشاره شده که حداقل ۲۰ درصد از حجم کل دارایی های شناسایی شده با استفاده از ظرفیت شرکت های دانش بنیان و شرکت های پیشران نوآور مولدسازی شود و ۲۰ درصد از

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

زیرساخت های آزمایشگاه ها، فضا های تولیدی و کارگاهی شناسایی شده، به استقرار فعالیت های دانش بنیان اختصاص یابد. این موضوع مغایر با ماده ۱۵ آیین نامه مولدسازی است و امکان تحقق آن بسیار کم بوده و نیاز به بازبینی دارد.

مهدی رنجبر آذربایجان، رئیس گروه کاری حقوق کمیسیون:

به منظور دستیابی به اثربخشی هرچه بیشتر، بایستی قوانین توسط استفاده کنندگان از آن قانون نوشته و سپس توسط حقوقدانان و اقتصاددانان در قالب حقوقی بیان شود. استفاده کنندگان از ظرفیت های قانونی با آگاهی نسبت به چالش های قابل پیش بینی در اجرای قانون، بهترین پیشنهاد دهندگان خواهند بود. بنابراین در خصوص اینکه قوانین ابتدا توسط افراد دخیل در اجرای آن قانون پیشنهاد و سپس با استفاده از مبانی حقوقی، نظارت و اصلاح شود بایستی فرهنگ سازی صورت گیرد. سند نقشه راه دانش بنیان شدن اقتصاد نیز باید ابتدا توسط شرکت های موفق دانش بنیان پیشنهاد و در نهایت با استفاده از مبانی حقوقی نوشته شود. این سند با قوانین بالادستی در تضاد بوده و باید به صورت جدی مورد بازبینی قرار گیرد.

افشین مهدی زاده، عضو کمیسیون:

یکی از مهم ترین موارد سند پیش رو عدم توجه ویژه به نظام آموزش کشور، از جمله وزارت علوم و تحقیقات و آموزش و پرورش است. متأسفانه تربیت نیروی انسانی به عنوان بخش اساسی و مهم مغفول مانده است. توجه به اقتصاد دیجیتال از دیگر مواردی است که در این سند به آن توجه نشده است.

نوید امجد، رئیس کمیسیون:

نبود نیروی انسانی متخصص از جمله عوامل بازدارنده توسعه اقتصادی می باشد. پیشنهاد می شود در این سند به تربیت نیروی انسانی متخصص توجه ویژه ای شود. خواهشمندیم طی دو هفته آینده پیشنهادات شرکت های دانش بنیان و حاضرین جلسه جمع آوری و به صورت پیشنهادات کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش بنیان اتاق تبریز به معاونت علمی و فناوری ارسال شود.

مصوبات جلسه :

متن مصوبه

ردیف

در این جلسه "پیش نویس" سند نقشه راه دانش بنیان شدن اقتصاد کشور" مورد بررسی قرار گرفت. اعضای کمیسیون پیشنهادهای خود را در ۱۴ بند (به شرح زیر) ارائه دادند و مقرر شد پیشنهادهای شرکت های دانش بنیان نیز در این خصوص جمع آوری و پس از تجمیع به معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری ارسال شود:

۱	لزوم همکاری هر ۳ قوه در تدوین سند استراتژیک نقشه راه دانش بنیان شدن اقتصاد و مشخص شدن برنامه و اهداف و نقش و وظیفه هر قوه جهت امکان سنجش و ارزیابی عملکرد آنها در راستای دانش بنیان شدن اقتصاد.
۲	لزوم استفاده از نظر اتاق بازرگانی به عنوان تنها مرجع رسمی و قانونی مشاور ۳ قوه.
۳	لزوم بیان شفاف تکالیف و شرح وظایف نهادهای حاکمیتی که از دیدگاه بخش خصوصی، تهدیدی برای سند خواهد بود.

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

۴	لزوم بیان جزئیات نقش دولت و شرکت های تابع دولتی در راستای قابلیت رصد و کنترل فعالیت ها و میزان اثر بخشی فعالیت ها.
۵	لزوم قاعده مند شدن نظام تامین مالی، زیرساخت ها و نظام تنظیم گری اقتصاد دانش بنیان.
۶	لزوم توجه به اقتصاد دیجیتال در این سند.
۷	لزوم کاهش رقم فروش شرکت های دانش بنیان که مبنای سطح حمایتی از این شرکتها خواهد بود از ۱۰ هزار میلیارد ریال به ۵ هزار میلیارد ریال.
۸	اجتناب از تشکیل بانک توسعه اقتصاد دانش بنیان و محول کردن توسعه اقتصاد دانش بنیان به بانک صنعت و معدن یا اقتصاد نوین.
۹	تغییر پیش بینی زمان دانش بنیان شدن اقتصاد در افق ۱۴۰۷ و تغییر آن به سال ۱۴۲۰ با توجه به شرایط موجود و ساختار اقتصاد کشور.
۱۰	لزوم تغییر جدول نشانگرهای سنجش اقتصاد دانش بنیان در افق ۵ ساله، پیش بینی ها با توجه به عدم امکان رشد ۵ برابری ارقام مذکور.
۱۱	پیشنهاد اصلاح رقم پیش بینی رشد سالانه ۳۰ درصدی صادرات محصولات دانش بنیان و کاهش آن.
۱۲	پیشنهاد می شود گمرک منطقه ویژه اقتصادی سهلان نیز همانند ۱۰ گمرک اشاره شده در این سند به تجهیزات پیشرفته و هوشمند با استفاده از ظرفیت شرکت های دانش بنیان در راستای توسعه اقتصاد دیجیتال و توسعه کسب و کارهای مرتبط تجهیز شود.
۱۳	اصلاح نرخ مالیات شرکت های دانش بنیان از ۵ درصد به ۲ درصد.
۱۴	مغایرت موضوع مولدسازی ۲۰ درصد از حجم کل دارایی های شناسایی شده با استفاده از ظرفیت شرکت های دانش بنیان و شرکت های پیشران نوآور و همچنین اختصاص ۲۰ درصد از زیرساخت آزمایشگاه ها و فضاهای کارگاهی شناسایی شده به استقرار فعالیت های دانش بنیان با ماده ۱۵ آیین نامه مولد سازی.